
Maakuntavaltuusto

Aika 04.12.2025 klo 10:00 -

Paikka Kulttuurikeskus Poleenin auditorio, Savontie 13, 76100 Pieksämäki

Käsiteltävät asiat

Asia	Otsikko	Sivu
43	Kokouksen avaus	4
44	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	5
45	Pöytäkirjantarkastajien ja ääntenlaskijoiden valinta	7
46	Työjärjestyksen hyväksyminen	8
47	Maakuntajohtajan yleisesittelypuheenvuoro ja ajankohtaiskatsaus	9
48	Maakuntaliiton talouden ja toiminnan suunnittelu vuosille 2026-2028	10
49	Etelä-Savon maakuntaohjelma 2026-2029 ja ympäristöselostuksen hyväksyminen	13
50	Vastaus valtuustoaloitteeseen 18.9.2025 koskien Palokin koskea	17
51	Vastaus valtuustoaloitteeseen 18.9.2025 koskien pieniä lukioita	20
52	Valtuutettujen esittämät aloitteet	23
53	Mahdollisesti kiireellisesti käsiteltävät asiat	24
54	Pöytäkirjan pitäminen nähtävänä	25
55	Kokouksen päättäminen	26

Osallistujat

	Nimi	Tehtävä
Läsnä	Purhonen Petri	jäsen
	Turunen Kari	varajäsen
	Luntta Pirkko	jäsen
	Liukkonen Saara	varajäsen
	Asikainen Aila	jäsen
	Paukkunen Sari	varajäsen
	Immonen Viivi	jäsen
	Tarkiainen Jouni	varajäsen
	Koskinen Kaija	jäsen
	Hokkanen Mikko	varajäsen
	Pylvänäinen Roope	jäsen
	Laitinen Hanna	varajäsen
	Aho Eero	jäsen
	Kaukonen Jyrki	varajäsen
	Barck Mika	jäsen
	Hakala Kerttu	jäsen
	Janhunen Katriina	varajäsen
	Heinänen Raimo	jäsen
	Liukkonen Tapani	varajäsen
	Honkamaa Tapio	jäsen
	Sorvali Heikki	varajäsen
	Humalamäki Olli	jäsen
	Seppälä Arto	varajäsen
	Häkkinen Kati	jäsen
	Hokkanen Marita	varajäsen
	Kallio Vesa	jäsen
	Nykänen Heikki	varajäsen
	Kähkönen-Valtola Suvi	jäsen
	Reponen Anna	varajäsen
	Lahtinen Anni	jäsen
	Tessieri Enrique	varajäsen
	Laine Virpi	jäsen
	Valtola Pirkko	varajäsen
	Marttinen Mika	jäsen
	Horn Teemu	varajäsen
	Kokkonen Anu	varajäsen
	Puntanen Anne	jäsen
	Syrjäläinen Tuija	varajäsen
	Pöyry Pekka	jäsen
	Kurvinen Niklas	varajäsen
	Rautiainen Sari	jäsen
	Torniainen Mari	varajäsen
	Strengell Jarno	jäsen
	Tullinen Hannu	varajäsen
	Tuominen Lotta	jäsen
	Taavitsainen Satu	varajäsen
	Häkkänen Markku	jäsen

Punavaara Teemu	varajäsen
Leppä Jari	jäsen
Lamponen Markku	varajäsen
Pöysti Jonna	jäsen
Hartonen Ari	varajäsen
Asikainen Rauno	jäsen
Poikolainen Anne	varajäsen
Kimonen Jehki	jäsen
Halonen Jari	varajäsen
Kovanen Anna-Maria	jäsen
Kontro Aki	varajäsen
Mannelin Anni	jäsen
Laukkanen Teemu	varajäsen
Moilanen Soili	jäsen
Viljakainen Kaija	varajäsen
Ylönen Jorma	jäsen
Mykkänen Risto	varajäsen
Luukkonen Olli	jäsen
Tella Airi	varajäsen
Huopalainen Maire	jäsen
Saari Sanni	varajäsen
Tiainen Juho	jäsen
Rautiainen Jari	varajäsen
Juuti Tero	jäsen
Salmenkivi Suvi	varajäsen
Karvinen Hannu	jäsen
Hannikainen Antti	varajäsen
Kilpeläinen Pekka	jäsen
Suomalainen Ritva	varajäsen
Kokko Sampsa	jäsen
Kaksonen Kimmo	varajäsen
Kotoneva Eira	jäsen
Metsälä Sanna	varajäsen
Munck Merja	jäsen
Lipsanen Mervi	varajäsen
Pesonen Teija	jäsen
Laamanen Kirsti	varajäsen
Piisilä Sami	jäsen
Virolainen Aki	varajäsen
Puustinen Jarmo	jäsen
Koskela Jouni	varajäsen
Laukkanen Antti	varajäsen
Vihavainen Mauri	jäsen
Backman Jouni	varajäsen
Ralli Kaisa	jäsen
Autio Hannamari	varajäsen

Maakuntavaltuusto

04.12.2025

43

Kokouksen avaus

Maakuntavaltuusto 04.12.2025

Päätösehdotus

Puheenjohtaja avaa kokouksen.

Kokouksen alussa lauletaan Etelä-Savon maakuntalaulu, Savolaisen laulu.

Päätös

Maakuntavaltuusto

04.12.2025

44**Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Maakuntavaltuusto 04.12.2025

Päätösehdotus

Todetaan

1. läsnä olevien valtuutettujen, esteen ilmoittaneiden valtuutettujen sekä läsnä olevien varavaltuutettujen määrä
2. kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus sekä
3. muiden kokoukseen kutsuttujen läsnäolo.

Päätös**Selostus**

Hallintosäännön 77 §:n mukaan kokouskutsun antaa maakuntavaltuuston puheenjohtaja tai puheenjohtajan ollessa estyneenä varapuheenjohtaja. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Kokouskutsussa on mainittava, jos kyseessä on sähköinen kokous ja ilmoitettava verkko-osoite sekä tila, jossa yleisö voi seurata kokousta. Kokouskutsussa on mainittava, jos osa kokousasioista käsitellään suljetussa kokouksessa.

Hallintosäännön 73 §:n mukaan maakuntavaltuuston toimikauden ensimmäisen kokouksen kutsuu koolle maakuntahallituksen puheenjohtaja.

Kokouskutsu maakuntavaltuuston kokoukseen on lähetettävä perussopimuksen mukaisesti vähintään 14 päivää ennen maakuntavaltuuston kokousta kullekin valtuutetulle sekä niille, joilla on kokouksessa läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus sekä kuntayhtymien jäsenkuntien kunnanhallituksille. Samassa ajassa on kokouksesta tiedotettava kuntayhtymän verkkosivuilla.

Kokouskutsu esityslistoineen on lähetetty 19.11.2025 asianosaisille sekä kuntayhtymän jäsenkuntien kunnanhallituksille. Kokouksen esityslista on julkaistu samassa ajassa Etelä-Savon maakuntaliiton verkkosivuilla.

Hallintosäännön 83 §:n mukaan maakuntahallituksen puheenjohtajan ja maakuntajohtajan on oltava läsnä maakuntavaltuuston kokouksessa. Heidän poissaolonsa ei estä asioiden käsittelyä. Maakuntahallituksen jäsenillä on läsnäolo-oikeus. Edellä mainituilla henkilöillä on oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen, elleivät he ole samalla valtuutettuja. Maakuntavaltuusto päättää muiden henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta.

Maakuntavaltuusto

04.12.2025

Hallintosäännön 84 §:n mukaan läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut todetaan sähköisesti tai nimenhuudolla. Todettuaan läsnä olevat valtuutetut puheenjohtaja toteaa esteen ilmoittaneet valtuutetut ja läsnä olevat varavaltuutetut sekä onko kokous laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen. Nimenhuudon jälkeen saapuvan valtuutetun on ilmoitettava välittömästi puheenjohtajalle. Poistumisesta kesken kokouksen on ilmoitettava puheenjohtajalle. Kun varavaltuutettu osallistuu kokoukseen ja varsinainen valtuutettu saapuu kesken kokouksen, tulee valtuutettu välittömästi varavaltuutetun tilalle. Puheenjohtaja voi kokouksen kestäessä tai kokoustaun päätyttyä tarvittaessa todeta uudelleen läsnäolijat. Mikäli puheenjohtaja toteaa maakuntavaltuuston menettäneen päätösvaltaisuuden, hänen on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

Maakuntavaltuuston kokonaisjäsenmäärä on 48 jäsentä, jolloin vähintään 2/3 valtuutetuista on 32 jäsentä, joka on päätösvaltaisuuden ehto. (Kuntalaki § 103)

Liitteet

- 1 Läsnäololuettelo, maakuntavaltuusto 4.12.2025

Maakuntavaltuusto

04.12.2025

45

Pöytäkirjantarkastajien ja ääntenlaskijoiden valinta

Maakuntavaltuusto 04.12.2025

Päätösehdotus

Valitaan kaksi pöytäkirjantarkastajaa, jotka toimivat samalla ääntenlaskijoina.

Pöytäkirja tarkastetaan sähköisesti ja on sen jälkeen nähtävänä maakuntaliiton yleisessä tietoverkossa.

Päätös

Maakuntavaltuusto

04.12.2025

46

Työjärjestyksen hyväksyminen

Maakuntavaltuusto 04.12.2025

Päätösehdotus

Maakuntavaltuusto hyväksyy esityslistan kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös

Maakuntavaltuusto

04.12.2025

47**Maakuntajohtajan yleisesittelypuheenvuoro ja ajankohtaiskatsaus**

Maakuntavaltuusto 04.12.2025

Päätösehdotus

Maakuntavaltuusto merkitsee tiedoksi maakuntajohtajan ajankohtaiskatsauksen ja esityslistan asioiden yleisesittelyn.

Päätös**Selostus**

Maakuntajohtaja Heini Utunen kertoo Etelä-Savon maakunnan ja maakuntaliiton ajankohtaisista asioista sekä esittelee yleisesti esityslistan asioita.

Maakuntahallitus
Maakuntavaltuusto

§ 136

13.10.2025
04.12.2025

48

Maakuntaliiton talouden ja toiminnan suunnittelu vuosille 2026-2028

Maakuntavaltuusto 04.12.2025
129/02.02.00/2025

Päätösehdotus

Maakuntavaltuusto hyväksyy liitteen mukaisen talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2026-2028 ja päättää, ettei jäsenkuntien peruspääomaosuuksille makseta korkoa.

Päätös

Maakuntahallitus 13.10.2025 § 136

Valmistelija

hallintojohtaja Anne Matilainen, 040 509 4006, etunimi.sukunimi@esavo.fi

Päätösehdotus

esittelijä: maakuntajohtaja Heini Utunen

Maakuntahallitus hyväksyy liitteen mukaisen talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2026-2028 ja esittää sen edelleen maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi.

Lisäksi maakuntahallitus esittää valtuustolle, ettei jäsenkuntien peruspääomaosuuksille makseta korkoa.

Päätös

Hyväksyttiin.

Selostus

Maakuntaliitto on saanut jäsenkunnilta lausunnot liittyen maakuntahallituksen esitykseen 0 %:n kuntamaksuosuuden korottamisesta vuodelle 2026 sekä toiminnan suuntaviivoista. Kuntien maksuosuuksien pysymistä samalla tasolla kuin vuonna 2025 pidettiin hyvänä ja kehoitettiin arvioimaan tulevaisuudessa liiton omaa kulurakennetta ja etsimään kustannussäästöjä kuntien tiukka taloustilanne huomioon ottaen. Kunnilla oli myös toive siitä, että kuntamaksuosuuksia ei nostettaisi lähivuosina. Lausunnoissa nostettiin esille ohjelmakauden 2028-2034 rahoituksen edunvalvonta ja yhteistyö muiden Itä-Suomen

Maakuntahallitus	§ 136	13.10.2025
Maakuntavaltuusto		04.12.2025

maakuntien kanssa. Lisäksi pidettiin tärkeänä, että maakuntaliiton viestintä, edunvalvonta ja osallisuus vahvistuvat entisestään.

Maakuntaliiton virasto on valmistellut luonnoksen Etelä-Savon maakuntaliiton talousarvion vuodelle 2026 ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2026-2028. Asiakirja sisältää viraston toiminnan painopisteet vuodelle 2026. Talousarvioesitys on liitteenä.

Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi muodostuu vuoden 2026 talousarviosta. Vuodelle 2026 esitetään 0 %:n nostoa kuntamaksuosuuksiin.

Liitto on hakenut toiminnan tehostamisesta säästöjä. Samalla kuitenkin kuntapuolen palkkatarkistus ja kohonneet muut kustannukset vaikeuttavat talouden tasapainottamista.

Sopeutustoimista huolimatta talousarvio 2026 painuu 87.000 euroa alijäämäiseksi. Myös suunnitelmavuosi 2027 on alijäämäinen. Edellisten vuosien ylijäämät riittävät kattamaan vuosille 2026-2027 esitettävät alijäämät. Talous pyritään saamaan tasapainoon vuoteen 2028 mennessä. Suurimman haasteen tulojen ja menojen tasapainotukselle tuo työehtosopimusten yleiskorotusten aiheuttama henkilöstömenojen kasvu. Painetta kuntamaksuosuuksien nostolle on viimeistään vuonna 2028, kun tavoitteena on toteuttaa tulojen ja menojen tasapaino.

Oheisessa taulukossa on esitetty talousarvion 2026 tiedot suhteessa vuoden 2025 talousarvioon ja vuoden 2024 tilipäätökseen.

Maakuntahallitus
Maakuntavaltuusto

§ 136

13.10.2025
04.12.2025

TALOUSARVIO 2026	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos 2025-26 %
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO				
Toimintatuotot	2 385 100	2 385 100	2 385 100	0,00
Toimintakulut	-464 408	-529 200	-538 400	1,7
LUOTTAMUSHLÖHALLINTO NETTO	1 920 692	1 855 900	1 846 700	-0,5
VIRASTO				
Toimintatuotot	26 845	26 000	24 000	-7,7
Toimintakulut	-1 897 173	-1 980 800	-1 829 800	-7,6
VIRASTO NETTO	-1 870 328	-1 954 800	-1 805 800	-7,6
HANKKEET				
Toimintatuotot	1 119 445	753 100	470 400	-37,5
Toimintakulut	-1 214 678	-838 900	-598 000	-28,7
HANKKEET NETTO	-95 233	-85 800	-127 600	48,7
YHTEENSÄ				
Toimintatuotot	3 531 390	3 164 200	2 879 500	-9,0
Toimintakulut	-3 576 259	-3 348 900	-2 966 200	-11,4
Rahoitustuotot	10 736	0	0	0,0
Rahoituskulut	-5	-300	-300	0,0
TILIKAUDEN TULOS	-34 138	-185 000	-87 000	
Palkat ja palkkiot	-2 131 789	-2 056 800	-1 783 600	-13,3
Henkilösivukulut	-378 854	-371 100	-334 700	-9,8
Palkat ja palkkiot (ei hankkeet)	-1 419 092	-1 478 800	-1 341 300	-9,3
Henkilösivukulut (ei hankkeet)	-247 680	-265 200	-249 500	-5,9

Liitteet

2 Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2026-2028

Maakuntahallitus	§ 125	15.09.2025
Maakuntahallitus	§ 159	17.11.2025
Maakuntavaltuusto		04.12.2025

49**Etelä-Savon maakuntaohjelma 2026-2029 ja ympäristöselostuksen hyväksyminen**

Maakuntavaltuusto 04.12.2025
225/15.00.02/2024

Päätösehdotus

Maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntaohjelman 2026-2029 ja ympäristöselostuksen.

Päätös

Maakuntahallitus 17.11.2025 § 159

Valmistelija

kehittämisjohtaja Merja Olenius, 040 629 7210, etunimi.sukunimi@esavo.fi

Päätösehdotus

esittelijä: maakuntajohtaja Heini Utunen

Hallitus päättää hyväksyä maakuntaohjelman 2026–2029 luonnokseen annetut vastineet ja maakuntaohjelman luonnoksen sekä ympäristöselostuksen ja esittää kokonaisuuden edelleen valtuuston hyväksyttäväksi.

Hallitus valtuuttaa maakuntaliiton viraston tekemään asiakirjoihin tarvittavat tekniset korjaukset.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös

Keskustelun aikana Tero Juuti teki seuraavat muutosesitykset:

”Sivulle 36 lisätään toimenpiteisiin, että Etelä-Savo hakee Hinku-maakunnaksi ja että Pysyvästi suojellun metsätalousmaan suojeluastetta nostetaan.”

”Sivulla 64 ympäristötavoitteissa lukee, että Etelä-Savon metsät ovat edelleen hyvin hoidetut ja monimuotoiset ja että maakunnan metsät toimivat merkittävinä hiilinieluinä eli metsien hakkuita vähennetään ja suojeluastetta nostetaan.”

Tero Juutin muutosesityksiä ei kannatettu.

Maakuntahallitus	§ 125	15.09.2025
Maakuntahallitus	§ 159	17.11.2025
Maakuntavaltuusto		04.12.2025

Petri Pekonen teki seuraavan muutosesityksen sivun kymmenen viimeisen kappaleen loppuun:

"Norppien suojelu toteutetaan yhteistyössä matkailun, elinkeinojen ja rantarakentamisen kanssa."

Hallitus kannatti yksimielisesti Petri Pekosen muutosesitystä. Muutosesitys hyväksyttiin.

Maakuntajohtaja Heini Utunen muutti esitystään sivun 32 toimenpiteen Monipaikkaisuus mahdollisuutena ensimmäistä kohtaa ja se muutetaan muotoon:

"Tehdään Etelä-Savosta monipaikkaisuuden mallimaakunta edistämällä etätyötä ja erilaisia työnteon ja sijoittumisen malleja, mukaan lukien kokeilulainsäädännön keinoin."

Hyväksyttiin Heini Utusen muutosesitys.

Hallitus hyväksyi maakuntaohjelman 2026–2029 luonnokseen annetut vastineet ja maakuntaohjelman luonnoksen hyväksytyillä muutoksilla sekä ympäristöselostuksen ja esittää kokonaisuuden edelleen valtuuston hyväksyttäväksi.

Hallitus valtuutti maakuntaliiton viraston tekemään asiakirjoihin tarvittavat tekniset korjaukset. Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Selostus

Työ- ja elinkeinoministeriö on 11.9.2024 päivätyllä ohjeella pyytänyt maakuntien liittoja valmisteleman lakisääteiset maakuntaohjelmat vuosille 2026-2029. Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien, muiden viranomaisten sekä alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden tahojen kanssa. Maakuntaohjelman hyväksyy maakuntavaltuusto valtuustokausittain.

Maakuntaohjelmaa voidaan tarkistaa tarvittaessa. Yhteisenä tavoitteena on, että maakuntaohjelmat valmistellaan vuoden 2025 loppuun mennessä ja hyväksytään viimeistään vuoden 2026 kevätkaudella.

Maakuntaohjelman sisältö määritetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (797/2021 §14). Uuden maakuntaohjelman valmistelussa tulee hyödyntää voimassa olevan ohjelman ulkopuolista arviointia tai vertaisarviointia, mikä on tehty ulkopuolisena arviointina 2024. Lisäksi maakuntien liittoja pyydetään kuvaamaan maakuntaohjelmassa omassa luvussaan alueen väestörakenteen muutosta sekä muuttuvan väestörakenteen ja –määrän ennakoivaan hallitsemiseen liittyvät alueelliset tavoitteet ja toimet, jota tarkastellaan mm. älykkään sopeutumisen kautta.

Maakunta-ohjelma perustuu pidemmän aikavälin voimassa olevaan lakisääteiseen maakuntastrategiaan. Osallistavassa prosessissa valmisteltava maakuntaohjelma sisältää alueen mahdollisuuksiin ja tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat

Maakuntahallitus	§ 125	15.09.2025
Maakuntahallitus	§ 159	17.11.2025
Maakuntavaltuusto		04.12.2025

kehittämisen tavoitteet ja kuvauksen keskeisistä toimenpiteistä niiden saavuttamiseksi. Ohjelma sisältää myös maakunnan älykkään erikoistumisen strategian, jolla on EU:n - ohjelmarahoitusta maakunnassa ohjaava vaikutus. Laki alueiden kehittämisestä (756/2021 § 24 ja § 25).

Maakuntaohjelman tehtävänä on ohjata ja yhteensovittaa aluekehittämistä. Maakuntaohjelmassa esitetään maakunnan erityispiirteisiin ja mahdollisuuksiin perustuvat aluekehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet, jotka maakunnan alueella toimivien viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon ja edistää niiden toteuttamista. Maakuntaohjelmaan sisältyy myös viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien arvioinnista annetun SOVA-lain (200/2005) mukainen ympäristöarviointi ja sen pohjalta ohjelman ympäristöselostus.

Ministeriön ohjeistuksen (11.9.2024) mukaan maakuntaohjelmassa tulee huomioida hallituksen keväällä 2024 antama päätös aluekehittämisen painopisteistä ja sen toteuttaminen maakunnassa. Aluekehittämisen painopisteet kaudelle 2024-2027 ovat:

1. Kestävä elinvoima ja investoinnit
2. Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt
3. Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto.

Maakuntaohjelman valmistelussa on tullut huomioida toimintaympäristön muutostekijät, kuten yhteys uusiin hyvinvointialueisiin, työllisyysalueisiin ja huolehtia maakuntaohjelman kytkeytymisestä tulevien elinvoimakeskusten strategisten ohjausasiakirjojen painopisteisiin.

Maakuntaliiton virasto on valmistellut esityksen Etelä-Savon maakuntaohjelman 2026-2029 ja ympäristöselostuksen luonnokseksi. Maakuntahallituksen 15.9.2025 käsittelemä maakuntaohjelmaluonnos ja ympäristöselostus on laitettu sova-lain säädösten mukaisesti julkisesti nähtäville ja kommentoitavaksi ajalla 26.9.-26.10.2025 sekä lähetetty sidosryhmille lausuntojen antamista varten ajalla 26.9.-26.10.2025.

Ohjelmaluonnoksesta annettiin lausuntoja yhteensä 40 kappaletta. Lausuntopalautteet ja niihin valmistellut vastaukset on koottu yhteen tiedostoon (liitteenä yhteenveto lausuntopalautteesta). Maakuntaohjelmaan ja ympäristöselostukseen palautteen johdosta tehdyt muutokset ja lisäykset on merkitty keltaisella ylivivauksella laajan aineiston käsittelyn helpottamiseksi.

Maakuntaohjelman ympäristöselostuksesta esitetyt mielipiteet ja lausunnot on käsitelty varsinaisen lausuntopalautteen yhteydessä. SOVA on tiedollinen ohjauskeino, jonka tavoitteena on intergroida ympäristönäkökohdat strategiseen suunnitteluun. Ympäristöasiat ovat kulkeneet maakuntaohjelmapiirissä rinnalla ja tärkeänä osana sen sisältöä. Ohjelman ympäristöarvioinnin tuloksena olemme entistäkin selvemmin tietoisia mahdollisista negatiivisista vaikutuksista ja ristiriitaisista tavoitteista, jotka vaativat yhteensovittavaa suunnittelua. Eri tavoitteita voidaan toteuttaa rinnakkain huomioimalla suunnittelussa niiden väliset riippuvuudet, toteuttamalla yhteensovittavaa suunnittelua ja huomioimalla ympäristövaikutusta. Kuulemismenettelyn jälkeen ekologinen kompensatio

Maakuntahallitus	§ 125	15.09.2025
Maakuntahallitus	§ 159	17.11.2025
Maakuntavaltuusto		04.12.2025

lisättiin ympäristöselostukseen viime keinoksi, mikäli ympäristövaikutuksia ei voida estää tai lieventää. Samoin lisättiin poisjäänyt hiilineutraaliustavoite maakuntaohjelman kannalta merkittäviin ympäristötavoitteisiin. Ympäristövaikutusten seurannan osalta voidaan todeta, että ohjelman toteuttamista ja siitä aiheutuvia ympäristövaikutuksia seurataan maakuntaohjelman seurannan prosessissa.

Lisätietoja: kehittämisjohtaja Merja Olenius, 040 629 7210, etunimi.sukunimi@esavo.fi

Liitteet

- 3 Etelä-Savon maakuntaohjelma 2026-2029
- 4 Lausuntopalaute, Etelä-Savon maakuntaohjelma 2026-2029

Maakuntahallitus	§ 162	17.11.2025
Maakuntavaltuusto		04.12.2025

50**Vastaus valtuustoaloitteeseen 18.9.2025 koskien Palokin koskea**

Maakuntavaltuusto 04.12.2025
182/15.00.04/2025

Päätösehdotus

Maakuntavaltuusto merkitsee maakuntahallituksen antaman vastauksen tiedoksi Tero Juuti ym. aloitteeseen ja toteaa aloitteen loppuunkäsittelyksi.

Päätös

Maakuntahallitus 17.11.2025 § 162

Valmistelija

ympäristöasiantuntija Eira Rosberg-Airaksinen, 040 653 0507, etunimi.sukunimi@esavo.fi

Päätösehdotus

esittelijä: maakuntajohtaja Heini Utunen

Maakuntahallitus antaa maakuntavaltuustolle Tero Juutin ym. aloitteen johdosta selostusosan mukaisen vastauksen ja esittää maakuntavaltuustolle, että se merkitsee asian tiedoksi ja toteaa sen loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös

Hyväksyttiin.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Selostus

Tero Juuti ja Vihreän Liiton valtuustoryhmä tekivät aloitteen Heinäveden Palokin koskien padon purkua koskien. Keskustelu aiheesta on kestänyt jo yli vuosikymmenen. Heinävesi kuului Etelä-Savon maakuntaan vuoden 2020 loppuun asti ennen siirtymistään hallinnollisesti Pohjois-Karjalaan.

Maakuntahallitus
Maakuntavaltuusto

§ 162

17.11.2025
04.12.2025

Orpon hallitusohjelmassa (2023) virtavesien vapauttaminen on oma otsikkonsa ja siinä on nimeltä mainittu Palokin koski Heinävedellä. Hallitusohjelman mukaiseen määräaikaan investointiohjelmaan sisältyy toimenpidekirjaus Matkailu- ja luontohanke Palokin koskien patojen purku, määräraha 20 milj. euroa. Luonnonvarakeskus on 2023 selvittänyt maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta Palokin kosken ennallistamisen vaihtoehtoja ja merkitystä erittäin uhanalaisten lohikalakantojen elvyttämisessä Vuoksen vesistössä. Laajempi ennallistamisvaihtoehto lisäisi ratkaisevasti poikastuotantoalueita, mutta se ei silti ehkä yksinään riittäisi luontaisesti uusiutuvaan turvattuun kantaan. Istutuksiakin tarvitaan ainakin 15 vuotta, mikä hankesuunnittelussa tulee ottaa huomioon. Selvitysmies Esa Härmälän raportti (2024) pitää ennallistamista mahdollisena, mutta listaa reunaehdoja ja suosituksia, kuten että hanke tulisi olla valtiovetoinen ja MMM:n hallinnonalalle pitäisi perustaa voittoa tavoittelematon osakeyhtiömuotoinen toteuttaja- ja omistajaorganisaatio. Valmistelu on siirtynyt valtioneuvostolle, joka käy neuvotteluja Pohjois-Karjalan Sähkön kanssa.

Valmisteilla oleva kansallinen ennallistamissuunnitelma, joka konkretisoi EU:n ennallistamisasetusta Suomessa, tähtää luonnon tilan parantamiseen ja siinä esimerkkinä on joki- ja puroumien palauttaminen kohti luonnonmukaisuutta. Ennallistamissuunnitelmaa tullaan toteuttamaan mm. METSO-, Helmi- ja NOUSU-rahoituksilla, mutta myös osana ekologista kompensatiota/luonnonarvokauppaa, johon liittyvä säädösmuutos on myös valmisteilla. Luontoteoille on sekä kysyntää että tarjontaa ja ehkä tässä olisi myös mahdollisuus Pohjois-Karjalan Sähkölle.

Maa- ja metsätalousministeriön NOUSU-ohjelmaa on jatkettu ja se jatkuu merkittävänä ennallistamisen rahoituksena. Valtionosuus on NOUSU-hankkeissa maks. 50 % kokonaiskustannuksista. Alueellamme rahoitusta koordinoi Pohjois-Savon ELY-keskus, jatkossa Itä-Suomen elinvoimakeskus. Pohjois-Savon ELY ei ole tällä hetkellä aktiivisena Palokin koskien ennallistamisessa, koska tällä hetkellä tilanne on valtioneuvoston ja energiayhtiön välillä.

Etelä-Savon maakuntastrategiassa vuoteen 2030 strategiset vesiin liittyvät tavoitteet ovat: Etelä-Savossa on maailman puhtaimmat vesistöt; Vesiosaaminen on laajaa liiketoimintaa; Saimaan maakunta on asumisen ja matkailun vetovoimainen kohde. Lausunnoilla olevassa Etelä-Savon maakuntaohjelmassa 2026–2029 kappaleessa kaksi, Etelä-Savon tilannekuva, todetaan, että vaelluskalojen kulkuesteiden purkaminen on tärkeää ja kunnostettavia virtavesiä on paljon. Maakuntaohjelman kappaleessa 6.3 Luonnostaan vauras Etelä-Savo on toimenpide •Saimaan uhanalaisten lajien suojelu muuttuvassa ilmastossa, ekosysteemien suojelu, ml. vaellusesteiden poistaminen. Toimenpide liittyy Saimaa kehitysalustana -painopisteeseen, jossa myös matkailu on tärkeässä osassa.

Etelä-Savossa ymmärretään puhtaiden vesistöjen ja luonnon merkitys. Vedet ovat maakunnan strateginen kärki ja Saimaan tärkeä kehitysalusta. Olemme osa Vuoksen vesistöä ja siten Palokin kysymykset koskettavat myös alajuoksun alueita. Ne koskettavat erityisesti lohikalakantojen ja luonnonympäristön pelastamista.

Maakuntahallitus	§ 162	17.11.2025
Maakuntavaltuusto		04.12.2025

Etelä-Savon maakuntaliitto kannustaa kaikkia avaintoimijoita, valtioneuvostoa, maa- ja metsätalousministeriötä ja Pohjois-Karjalan Sähköä tekemään ratkaisuja äärimmäisen uhanalaisten lohikalojen hyväksi.

Maakuntaliitto yhtyy valtuustoaloitteen sisältöön ja toteaa, että kun Palokin koskien vapauttamishanke konkretisoituu, päättää Etelä-Savon maakuntaliitto siihen mukaan menosta erikseen liiton mandaattiin ja työalaan sopivalla tasolla.

Maakuntahallitus	§ 163	17.11.2025
Maakuntavaltuusto		04.12.2025

51

Vastaus valtuustoaloitteeseen 18.9.2025 koskien pieniä lukioita

Maakuntavaltuusto 04.12.2025
182/15.00.04/2025

Päätösehdotus

Maakuntavaltuusto merkitsee maakuntahallituksen antaman vastauksen tiedoksi Keskustan valtuustoryhmän aloitteeseen ja toteaa aloitteen loppuunkäsittelyksi.

Päätös

Maakuntahallitus 17.11.2025 § 163

Valmistelija

aluekehityspäällikkö Anne Kokkonen, 044 770 0512, etunimi.sukunimi@esavo.fi

Päätösehdotus

esittelijä: maakuntajohtaja Heini Utunen

Maakuntahallitus antaa maakuntavaltuustolle Keskustan valtuustoryhmän aloitteen johdosta selostusosan mukaisen vastauksen ja esittää maakuntavaltuustolle, että se merkitsee asian tiedoksi ja toteaa sen loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös

Hyväksyttiin.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Selostus

Keskustan maakuntavaltuustoryhmä jätti 18.9.2025 kokouksessa aloitteen pienten lukioden puolesta, johon maakuntaliiton virasto on valmistellut esityksen vastaukseksi. Keskustan valtuustoaloitteen tavoitteena on turvata pienten lukioden, kuten Rantasalmen lukion, toiminta ja saavutettavuus myös kansainvälisille opiskelijoille. Aloitteessa

Maakuntahallitus
Maakuntavaltuusto

§ 163

17.11.2025
04.12.2025

vastustetaan lukioden kolmansien maiden opiskelijoille ensi syksynä käyttöönotettavia lukukausimaksuja, jotka uhkaavat koulutuksen tasa-arvoa ja estäisivät kansainvälisten nuorten pääsemisestä osaksi yhteisöä. Lukiot halutaan aloitteessa säilyttää avoimina, inhimillisinä ja kansainvälisinä, vahvistaen samalla kunnan elinvoimaa ja vetovoimaa.

Etelä-Savon maakuntaliitto yhtyy keskustan maakuntavaltuustoryhmän aloitteessaan esittämään huoleen liittyen hallituksen päätökseen lopettaa lukioden valtionosuudet EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevien toisen asteen opiskelijoiden osalta ja ottaa käyttöön lukuvuosimaksut. Mikäli eduskunta hyväksyy hallituksen sille 9.10.2025 antaman lakiesityksen, ei kolmansien maiden opiskelijoista enää siis makseta valtionosuuksia opetusta järjestävälle kunnille elokuusta 2026 alkaen (pl. tilapäisen suojelun piirissä olevia opiskelijat). Lukukausimaksulla korvataan valtionosuus, jolla opiskelu on aiemmin rahoitettu.

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan. Sen mukaan ammatillisen koulutuksen järjestäjille avataan mahdollisuus myydä tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta myös niin, että koulutettavina ovat EU- ja ETA-valtioiden kansalaiset, vastaavalla tavalla kuin korkeakouluissa. Lukuvuosimaksujen taustalla ovat kuntien normien purkamista ja maksutulojen lisäämistä koskevat linjaukset sekä kehysriihen päätös keväältä 2025.

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää erittäin huolestuttavana sitä, että lukukausimaksut voivat jatkossa vähentää ulkomaalaisten opiskelijoiden halukkuutta tulla opiskelemaan Suomeen. Tällä voi olla erityisen kielteisiä vaikutuksia pieniin lukioihin, joissa opiskelijoiden määrä on muutoinkin pieni. Pienissä kunnissa lukiokoulutus tukee koko alueen elinvoimaa ja kehitystä ja toimii merkittävänä veto- ja pitovoimatekijänä. Etelä-Savon maakuntastrategiassa vuoteen 2030 kansainvälistyminen nähdään edellytyksenä uudistumiselle ja kasvuille. Kansainvälistymisen näkökulmasta erityisen tärkeää on, että hyödynnämme yhä tehokkaammin erityisesti kansainvälisten opiskelijoiden osaamispotentiaalia ja houkuttelemme maakuntaan lisää osaajia ulkomailta. Etelä-Savon maakuntaliitto on valmistellut laajassa alueellisessa yhteistyössä syksyllä 2024 kansainvälistymissuunnitelman tukemaan ja ohjaamaan maakunnan toimintaa kansainvälisyyden edistämiseksi.

Kansainvälistymissuunnitelman, visiona on ”Yhdessä maailmalle ja maailmalta meille” ja tavoitteena on, että vieraskielisen työvoiman määrä kasvaa 7000 henkilöön ja maakuntaan jäävien valmistuneiden ulkomaisten opiskelijoiden määrä kaksinkertaistuu vuoteen 2030 mennessä.

Kansainvälistymissuunnitelman toimeenpanosta ja seurannasta vastaa Etelä-Savon maakuntaliitto. Suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutuminen edellyttää sitoutumista ja toimia maakunnan eri toimijoilta, kuten korkeakouluilta, kunnilta ja yritysten kanssa toimivilta organisaatioilta. Suunnitelman toteutumista seurataan vuosittain ja seurannasta vastaa TKI-ydinryhmä.

Lukuvuosimaksujen käyttöönotto EU- ja ETA- alueen ulkopuolisille toisen asteen opiskelijoille haastaa koko maakunnan kansainvälistymissuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Etelä-Savon maakuntaliitto ja TKI-ydinryhmä sisällyttävät

Maakuntahallitus	§ 163	17.11.2025
Maakuntavaltuusto		04.12.2025

siksi sen käsittelyn osaksi kansainvälistymissuunnitelman toimeenpanoa ja seuranta.
Koska koko maakunnan yhteinen strateginen tahtotila on kansainvälistymisen
vahvistuminen, pyritään lakimuutoksen kielteiset vaikutukset estämään ja tukemaan
kuntia monipuolisesti kansainvälisyyden lisäämisessä.

Maakuntavaltuusto

04.12.2025

52

Valtuutettujen esittämät aloitteet

Maakuntavaltuusto 04.12.2025

Päätösehdotus

Todetaan mahdolliset valtuutettujen aloitteet.

Päätös

Maakuntavaltuusto

04.12.2025

53

Mahdollisesti kiireellisesti käsiteltävät asiat

Maakuntavaltuusto 04.12.2025

Päätösehdotus

Maakuntavaltuusto toteaa, onko kuntalain 55 §:n 2 mom. tarkoittamia kiireellisesti käsiteltäviä asioita.

Päätös

Selostus

Kuntalain 55 §:n 2 mom. mukaan valtuusto voi, jos asia on kiireellinen, päättää ottaa asian käsiteltäväkseen, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa. Jos asiaa ei ole valmisteltu, päätös asian ottamisesta käsiteltäväksi on tehtävä yksimielisesti. Tätä kuntalain pykälää sovelletaan myös kuntayhtymissä.

Maakuntavaltuusto

04.12.2025

54**Pöytäkirjan pitäminen nähtävänä**

Maakuntavaltuusto 04.12.2025

Päätösehdotus

Maakuntavaltuusto päättää, että maakuntavaltuuston pöytäkirja pidetään nähtävänä maakuntaliiton tietoverkossa 12.12.2025.

Päätös**Selostus**

Hallintosäännön 96 §:n mukaan maakuntavaltuuston pöytäkirja siihen liitettyine valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä kuntayhtymän verkkosivuilla siten kuin kuntalaissa säädetään. Jäsenkuntien ja niiden jäsenten katsotaan saaneen pöytäkirjassa mainituista päätöksistä tiedon sinä päivänä, jona pöytäkirja on asetettu nähtäväksi.

Maakuntavaltuusto

04.12.2025

55

Kokouksen päättäminen

Maakuntavaltuusto 04.12.2025

Päätös